

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полученем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зод.
Чвертьрічно 15-00
Піврічно 30-00
Річно 60-00
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Канаді,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зод., Німеччині 7-50 зод.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зод., Австрії 7-50 зод.,
Зимна адреса 1 зод.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГолошенЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

3 великих днів Відна.

Які зміни у Відні кидаються в очі. — Дешо про настрої віденського населення. — Уряд і юви-
лейні обходи. — Серед повені імпрез.

Відень, 13. вересня.

Небагато змінився Відень за останніх де-
сять літ, а все таки тому, хто його такій час не
бачив, деякі зміни у зверхньому вигляді міста
мусіли впасти в око. Це передовсім зріст рекла-
мових вивісок на крамницях у довжину і шири-
ну на чисто американський спосіб, чого давні-
ше не було. Навіть на пічм незаметних крамни-
цях, ресторанах, каварнях та інших льокалях
пишаються тепер великанські вивіски різної
барви й конструкції, вчорами ефективно осві-
тлені, що таким робом притягають око прохо-
жого. А більші льокалі ведуть рекламу дійсно
на дуже широкі розміри і в день і вчорами, не
жадуючи на це видатків, бо це, видно, таки до-
бре оплачується. Зрештою про це переконуємо-
ся таки наочно, бо такі льокалі принаймні
тепер, у часі святкових днів, просто весь час в
оборозі. Далше впадає в око величезний зріст
домів-блуків, на яких видніє напис: „Збудова-
но заходом громади Відня з мешканевого по-
датку“. Такими домами, нерідко величезних
розмірів (одні такі блук домів коло знаної
спортової площі „Гоге Варте“ тягнуться на два
кілометри), забудували тут по війні усі давні
палаци для з'їздових з'їздів і т. д. Видніє мис-
ля, що цим громада Відня має тисячі мис-
лих домів і є одною з найбогатших громад у
світі. В її мешкальних домах живе тепер
дуже поважний відсоток віденського населення,
а при цьому громада будує майже такі домів-
даї. Коли ми вже при міських будовах, то зга-
даємо, що з нових величавих будівель Відня за-
свідують на увагу спортовий стадіон у Іртері,
одні з найбільших в Європі. Це наскрізь модер-
на будова, при якій застосовано найновіші до-
сягнення техніки. В стадіоні, що може змістити
понад 60.000 осіб, відбуваються не тільки всі
більші спортові імпрези, але також усі більші
святкові обходи. Тут теж відбувалися тепер різні
торжества з приводу 250-ліття звільнення Від-
ня від турецької облоги.

Це були б помітніші зміни, які приїзний
до Відня може зауважити на перший погляд.
Що ж до настроїв широкої маси населення, то
вони, не зважаючи на все пережите від часів пе-
ревороту, змінилися таки дуже мало. До пере-
вороту 1918 року обожав віденець свого цісаря,
істим з легким серцем перекинувся у соціалде-
мократичний табір, що здобув владу у столи-
ці. Від двох-трьох літ, а найпаче в останніх кіль-
кох місяцях, ждав він з тугою на Гітлера і його
штурмові батальйони, а тепер, коли уряд розв'я-
зав гітлерівську партію і її боеві формациї та
приборкані дещо соціалдемократів, той самий
віденець витяє оваційно проурядові маніфеста-
ційні походи різних патріотичних і католиць-
ких організацій, які тут відбуваються вже цілий
тиждень. Кажуть мені, що правда, що недавні
маніфестації гітлерівців у Відні — це було під
оглядом ентузіазму і справності організації
щось навіть у Відні небувало, але те, що я сам
бачив під час цих ювілейних днів у Відні, пере-
конує мене, що віденська маса в ґрунті річи за-
лишилася таки такою, яка була, не зважаючи на
всі ті зміни, які зайшли за останніх 15 літ дов-
кола неї і серед неї. Зрештою добрим показни-
ком настроїв віденців може бути теж обстави-
на, що саме нині Аде тут у міському театрі вже
325-ий раз з черги оперетка „Сізі“, в якій пред-
ставлена у незвичайно симпатичних образах
молодість і подружжя цісаря Франц Йосифа I. з
Елсаветою. Подібний успіх мають теж, як ме-
не заповідають, усі ті кінові вистави, в яких зма-
лювано життя й діяльність Габсбургів. А таких
кінових вистав, що пропагують тут маємо чим
більше, являють відверто поворот монархії, є ду-
же багато, не зважаючи на республіканську
форму теперішньої влади в Австрії.

Аби поширити протисоціалістичні і проти-
гітлерівські настрої серед населення, використав

уряд як слід теперішні торжества. Саме ті без-
численні маніфестаційні походи і паради, що
тепер відбуваються у Відні, мають на меті скрі-
пити і підняти на душі всі проурядові групи та
помогти урядові змонтувати до-купити т. зв. „Ін-
терлендське Фронт“, до якого малиб належати
всі католицькі і національні партії та групи, з
виразним вістрям проти соціалдемократів і на-
ціональних соціалістів. Чи і наскільки це уря-
дові вдасться, покажуть найближчі місяці. По-
ки що певне одно, що уряд канцлера Дольфуса
і християнсько-соціальної партії, до якої тер-
канцлер належить, таки придбав собі в останніх
тижнях дещо авторитету й популярності. А в
останніх днях оклики „Гох Дольфус“ лунають
дійсно по всіх усюдах. Так і видно, що широкі
крити австрійського населення покладають на
канцлера Дольфуса великі надії.

З безліччю ювілейних імпрез та обходів з
приводу 250-ліття звільнення Відня треба візмі-

тити теж велике польське торжество на Кален-
бергу, при співучасті кардинала Гльонда (12.
ч. м., год 9. рано), в якому взяли участь також
офіційні чинники Австрії і маса віденців. У-
сіх учасників подавала преса на 10.000. Зараз
після того торжества відбулося на площі геро-
ів (Гельденплац) офіційне свято австрійської
держави, також з подовою Службою Божою і
при участі кількадесяти тисяч учасників. А по-
тім того самого дня були ще окремі свята, по-
лучені з доходами, в честь поодиноких вождів
і провідників з 1683 р. (прим. гр. Штаремберга,
кн. Кара, Лютаринського, посадика Лібенбер-
га й ін.). При цій нагоді варто теж згадати, що
Головна Рада Т-ва Віденських Каварників від-
була з приводу 250-ліття існування каварні у
Відні своє ювілейне засідання, на якому
голова того Товариства змалював діяль-
ність і заслуги патріарха віденських кавар-
ників Юрія Франца Кульчицького і його най-
ближчих наслідників для розвитку й розбудови
віденської каварні. Одночасно з цим згадане
Т-во видало в честь Ю. Ф. Кульчицького і його
наслідників спеціальну пропам'ятку публікацію.

І. Н.

Муссоліні Цезарові.

Рим, 11. вересня 1933.

Для міста Риміні Муссоліні подарував вели-
ку статую Цезаря. І поставили на тім самим
місці, з якого Цезар, по переході Рубікону і пе-
ред походом на Рим, створив до легіонів. Уче-
ра відбулося святочне відкриття цієї статуї.

З нагоди цієї події — відкриття — в тутеш-
ній пресі появилися цікаві вступні статті. В де-
яких шоденниках говориться лише про Цезаря,
в інших про Цезаря й Муссоліні й про велике
політичне значіння першого й другого для Ри-
му, а тим самим і для світу.

„Il Popolo di Roma“ у вступній „Cesare al
Rubicone“ — ч. 215 — починає: „Коли Цезар
перейшов із усім військом і обозом на той бік
Рубікону і, швидко й рішучо вдаряючи на важке
Пічено — стратегічний ключ до Риму, — з тим-
самим моментом повстала Імперія.“

„Саме тоді Цезар помічає, що машина Ре-
публики похвувалася. Саме тоді вожд міліції,
стає вождом народу. В тій хвилині він думає
про Рим і бачить його повний війська: безмеж-
ного війська, якому проведитиме він...“

„Старі демократичні форми вже не видер-
жують зусилля. Вони могли видержувати поки
легіони були неособисті, поки над ними володі-
ли сенатори. Але тепер уже — ні! Тепер легіони
звуться — Цезар.“

„Він не визнає почувань якоїсь фракції:
він визнає почування тих, що воювали, що тер-
піли... Скільки сила цих прихильників слаба,
але сильне їх коріння у серці народу.“

„Цезар викидає своєї ханлини. Але вона не
надходить. Зате наспівують вісти, шораз певні-
ші, про заворушення у Римі. Ось і домашня вій-
на може вибухнути в мурах міста. І саме в тій
хвилині він сміло глядить у своє призначення й
переходить Рубікон... він просто вдаряє на Рим.“

„Що він зі собою несе Римові? Несе право
боротьби... Несе нестримне бажання життя усім
тим, що ще вірять у підданство Риму в світі.
Несе врешті, зміна Держави. Зміна Держави
— це керма народів.“

Зумисне наводимо найважливіші місця, з
яких вибрано видно, що в Цезарі автор статті
представляє Муссоліні, а в поході на Рим пер-
шого, похід на Рим другого.

В такому ж тоні пише й „Il Giornale d'Italia“
— ч. 215 — у вступній „L'ora di Cesare“ Миж і-
стим говорить:

„Самогубство Катона визнає у трагічній
спосіб, це позбавлений шляхотності, неблага-
ний кінець старого світу, — який, на жаль, ко-
ний іще в сумерках ідеї антиконтинентуальності“

„Ще сьогодні, по 1977 роках, чується в по-
вітрі збентеження, якливе римлян у тих фа-
тальних днях березня у 44 р. пер. Хр.“

„Імперіалізм Цезаря не був ідеологічний,
не був теоретичний, а життєвий, змістовний —
essenziale — і конструктивний...“

„Авторитет Цезаря стояв перед привіле-
ями шляхти й римського сенату, як сьогодні фа-
шизм стоїть перед обезволодінням і егоізмом
партій, що пробують знайти рівновагу в старих
парламентарях. По стороні Цезаря були понаду-
се — геній, сила, життя, дійсність, майбуття.“

„Політика Муссоліні — каже „La Tribuna“
у вступній „Attualita di Cesare“ — ч. 216. — як
бачимо сьогодні, з одного боку змріла до ладу,
що зніс би всяку перевагу класів; з другого боку
змріла створити систему, в якій італійський ін-
терес був би забезпечений гармонійно з інтере-
сами європейського зєднання, систему, що бу-
ла би здатна покінчити дуалізм між націоналіз-
мом і інтернаціоналізмом“.

Тоді, коли вулицями Риму то тут, то там
проходять бурі сорочки, то фашисти Мадрици-
ни (що взяли участь на „Campo Dux“ у Римі),
коли Рим розв'язує питання середньої Європи і
напередні з Францією заходиться добути
впливи на Сході, — це винесення Цезаря й Мус-
соліні на один рівень дуже вимовне й характе-
ристичне.

М. Зазамський.

РУМЯНІ ДІТИ... УКРАЇНА РАЙ...

У зв'язку з поворотом Еріо з СРСР, парись-
кі газети повідомляють: Еріо після повороту
сказав у Лїоні, що він особливо задоволений по-
дорожжю до СРСР, де набрав вражіння, що ця
країна поступила значно вперед. Він бачив ли-
ше діти з рум'яними личками, всіміхнені жінки
та прикрашені хати. Російський народ визнає
справний шал до праці. Україна, про яку по-
ширюють різні вісти, особливо, що там лютує
голод, є справжнім садом. Збірка й молока не
бракує. СРСР, це країна, яка хоче стати весело-
ю, так само як Західні Держави П. А. СРСР,
має все, що треба: машини, сировину, людей.

ШЕ ХОЧЕ ДО ПРАГИ?

Праський орган аграріїв „Вечер“ повідом-
ляє, що Еріо приїде в половині жовтня до Пра-
ги при нагоді отворення французької школи.
При тій нагоді переговорював би з през. Маса-
риком і деякими анжмачними чл. політиками
Французьке посольство в Празі про це нічого
не знає.

